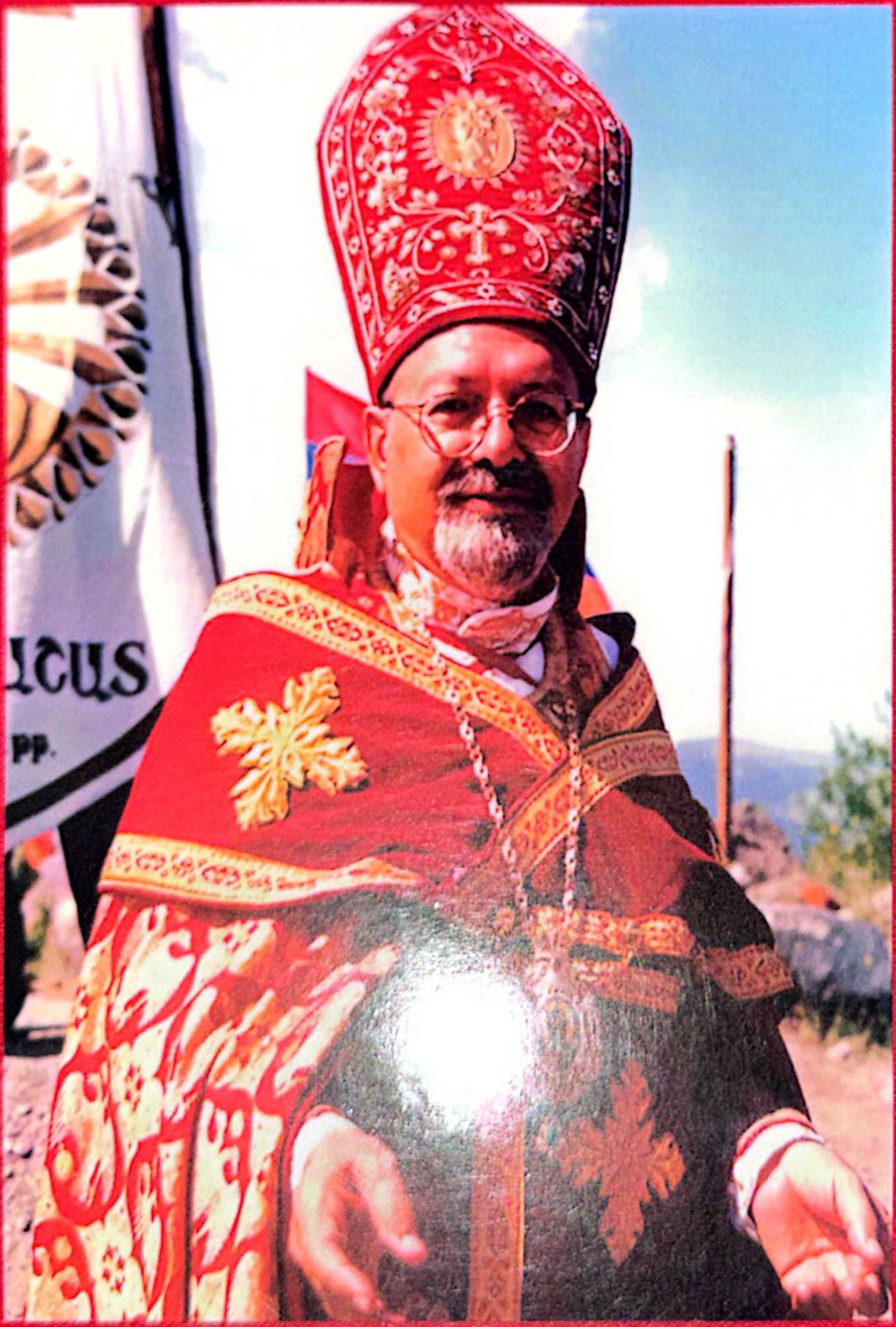

ՄԵՐ ԴԺՈՒԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄԵԾ ՀԱՅԸ.

ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԱՇՃԵԱՆ

Scanned with CamScanner

ՄԵՐ ԴԺՈՒԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄԵԾ ՀԱՅԸ.
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՇՃԵԱՆ

Կազմողներ՝ Աշոտ Մելքոնեան
Յովիկ Մկրտիչեան
Հռիփսիմէ Աշճեան

ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ 1

ARCH. MESROB ASHJIAN BOOK SERIES 1

ԵՐԵՒԱՆ 2007

ՀՏԴ 23/28
ԳՄԴ 86.37
Մ 660

Աշխատութիւնը տպագրութեան երաշխաւորել է
ՀՀ ԳԱԱ Պատմութեան Ինստիտուտի գիտական խորհուրդը։

Մ 660 ՄԵՐ ԴԺՈՒԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄԵԾ ՀԱՅԸ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՇՃԵԱՆ/– Եր.: «Զանգակ-97», 2007.– 344 էջ:

Գիրքը նուիրուած է ականաւոր եկեղեցական եւ հասարակական գործիչ Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Աշճեանի կեանքին ու գործունէութեանը: Գրքում զետեղուած է նաեւ Մեսրոպ Սրբազանի նամականին: Նախատեսուած է ընթերցողների լայն շրջանների համար:

Մ $\frac{0403000000}{0003(01)-2007}$ 2007թ.

ԳՄԴ 86.37

ISBN 978-99941-1-290-6

© «Զանգակ-97» հրատ., 2007թ.

ԱՌԱՋԱԲԱՆԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

Դժուար է հաւատալ, որ արդէն անցել է աւելի քան երեք տարի, ինչ մեզանից ֆիզիկապէս բացակայում է նշանաւոր եկեղեցական–հասարակական գործիչ, հայ գիտութեան եւ մշակոյթի երախտաւոր, մեծ հայրենասէր Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Աշճեանը: Ցաւալի է, որ Սրբազանը պիտի բոլորած լինէր իր կեանքի միայն 65 եւ եկեղեցական ծառայութեան ու գիտահրատարակչական գործունէութեան 45 ամեակները:

Մեսրոպ Սրբազանի գիտակրթական եւ բարեգործական գործունէութիւնն ընդգրկում էր հայագիտական, գիտաճանաչողական լայն ոլորտ՝ պատմութեան, բանասիրութեան, փիլիսոփայութեան, ազգագրութեան, գրական–գեղարուեստական եւ այլ բնագաւառներ: Նա հեղինակ էր Հայ Առաքելական Եկեղեցու, Արեւմտեան Հայաստանի պատմութեան, հայ բանասիրութեան, ազգագրութեան եւ փիլիսոփայութեան բազմաթիւ հարցերի վրայ նոր լոյս սփռող մօտ երեք տասնեակ գրքերի:

Մեսրոպ Արքեպիսկոպոսի բուռն ու ազգանուէր գործունէութեանը քաջածանօթ էր առաւելապէս Սփիւռքը: Սակայն կեանքի վերջին տարիներին ազգօգուտ լայն աշխատանք ծաւալելով Հայաստանում, Սրբազանը մեծ սէր ու յարգանք վաստակեց նաեւ Հայրենաբնակ հայութեան շրջանում: Միայն իր կեանքի վերջին 5 տարիներին Մեսրոպ Արքեպիսկոպոսի անմիջական հովանաւորութեամբ, ինչպէս եւ օժանդակութեամբ լոյս ընծայուեցին հայագիտական մեծ արժէք ներկայացնող մօտ 300 աշխատութիւններ, որոնց հեղինակների մեծ մասը Հայաստանի Գիտութիւնների Ազգային Ակադեմիայի աշխատակիցներ են: Կազմակերպուեցին բազմաթիւ գիտաժողովներ՝ նուիրուած Հայ Եկեղեցու, Հայոց Պատմութեան եւ բանասիրութեան հիմնահարցերին: Սրբազանը դարձաւ ՀՀ Գիտութիւնների Ազգային Ակադեմիայի պատուաւոր դոկտոր, նրա կենդանութեան օրօք Պատմութեան Ինստիտուտում բացուեց նրա անունը կրող գիտական կենտրոն: Հայաստանում Քրիստոնէութեան Պետական Կրօն Ընդունման 1700 ամեակի առիթով Արեւմտեան Հայաստան կատարած նրա ուխտագնացութեան հոգեցունց արձագանքները տարածուեցին համայն հայութեան շրջաններում:

Մեծ նուիրեալը յատուկ սէր ունէր դէպի գիրքը եւ պատահական չէ, որ ստեղծել էր «Մուղնի» հրատարակչութիւնը: Հայաստանի Գիտութիւնների Ազգային Ակադեմիայի Պատմութեան Ինստիտուտը հանդէս եկաւ երջանկայիշատակ Սրբազանի անունով գրադարան–թանգարան, մատենաշար եւ տպարան ստեղծելու նախաձեռնութեամբ, որին մեծ ըմբռնումով եւ օժանդակութեան պատրաստակամութեամբ ընդառաջ գնաց Նիւ Եորքի Համազգային Հայ Կրթական ու Մշա[…]կութային Միութիւնը: Հանգանակուած գումարներով 2005-ին Մեսրոպ Արքե[…]պիսկոպոս Աշճեանի Անուան Կենտրոնում ստեղծուեց տպարան, որը մօտ մէկ [...] կէս տարում «Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Աշճեան» շարունակելի մատենաշար[…] տպագրեց աւելի քան երեք տասնեակ հայագիտական աշխատութիւն: Խախտել[…] յաջորդականութիւնը՝ մենք յարմար գտանք այդ մատենաշարն սկսել երկր[…] հատորով՝ առաջին հատորի իրաւունքը պահելով սոյն ժողովածուի համար, [...] մեր կարծիքով, հայ մտաւորականութեան իւրայատուկ երախտիքի խօսքն է [...] եկեղեցականի եւ հայրենասէրի հասցէին:

Հանգանակուած գումարի մի զգալի մասն էլ նպատակաուղղուեց Արա[…] ծոտնի մարզի Մուղնի գիւղում տեղադրուած Մեսրոպ Սրբազանի յուշարձ[…] կառուցմանը, որը քանդակեց անուանի քանդակագործ Արա Շիրազը: Պատ[…]

Scanned with CamScanner

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Աշոտ Մելքոնեան
ԱՌԱՋԱԲԱՆԻ ՓՈԽԱՐԷՆ 3

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ-Ի ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ
ԽՕՍՔԸ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ 5

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆԸ
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ԹԱՂՄԱՆ ԱՌԹԻՒ 6

Ա. ՅՈՒՇԵՐ 8

Տաթեւ Արք. Սարգիսեան
ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԽՕՍԱԶԱՆԳԸ 8

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ԲԱՐՁՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ՅՈՎՆԱՆ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍՔԸ՝
ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ.ՄԵՍՐՈՊ Ս.ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ 11

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ԲԱՐՁՐԱՇՆՈՐՀ Տ.ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՔ.ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍՔԸ՝
ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ. ՄԵՍՐՈՊ Ս. ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ 13

Անուշվարդ (Տէր Անուշաւան Եպս. Դանիէլեան)
ՄԵՍՐՈՊ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ՝ ՈՐ ՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒ ԾՆԵԼՈՎ,
ԱՆՄԱՀ ՄԵԿՆԵՑԱՒ ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀԷՆ 15

Գրիգոր Ծ. Վրդ. Չիֆթճեան
ԲԱՑՑ ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԻՏԻ ԾԱՂԿԻ ԿԻԼԻԿԵԱՆ Ս. ԱԹՈՌԻ ՊՏՂԱՏՈՒ ԾԱՌԸ 19

Զարեհ Վարդապետ Կաքաղեան
ԱՍՏՂՆ ՈՒ ՎԱՐԴԸ 21

Թորգոմ Աբեղայ Տօնիկեան
ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՀՈԳԻՆ ՀԱՆԳՉՈՒՄ Է ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ
ԼՈՅՍ ԽՈՐԱՆԻ ՆԵՐՔՈՅ 22

Տ. Եղիշէ Քհնյ. Բարսեղեան
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՇՃԵԱՆ 23

Անդրանիկ Սարկաւագ Մանուկեան
ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՈՒԽՏԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ԷՐ 25

Սիլվա Կապուտիկեան
ՀՈԳՈՒ ՄԱՐԴԸ 26

Պերճ Զէյթունցեան
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԵՂՄՈՒԹԻՒՆ ԷՐ ՄԵՍՐՈՊ ՍՐԲԱԶԱՆԸ 26

Լեւոն Անանեան
ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ ՏԷՐ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ 27

Ալվարդ Պետրոսեան
ԴԱՌԸ ԲԱՆ Է ԹՈՒՉՔԸ ԿԻՍԱՏ ԹՈՂՆԵԼԸ 28

Յովիկ Հովէեան
ՎԱԽՃԱՆՈՒԵԼ Է ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ ՏԷՐ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԸ 29

Աստղիկ Սիմոնեան
ՅՈՅՍԻ, ՀԱՒԱՏՔԻ ՈՒ ՍԻՐՈՅ ՍՊԱՍԱՒՈՐԸ 30

Վլադիմիր Բարխուդարեան
ՆԱ ՄԱՐԵՑ ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ՄԱՔԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻՆ 30

Վարազդատ Յարութիւնեան
ՄԵՐ ԴԺՈՒԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄԵԾ ՀԱՅԸ 33

Տիրան Մարութեան
ԼՈՒՍԱՊԱՅԾԱՌ ՄԱՐԴԸ 34

Սարգիս Յարութիւնեան
ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՈՒ, ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՆԽՈՆՋ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ 35

Աշոտ Մելքոնեան
ԲԱՐԻ ՈՒ ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ՝ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ 38

Ազատ Եղիազարեան
ՀՈԳՈՒ ԵՒ ԳՐՔԻ ՄԱՐԴԸ 41

Ալբերտ Մուշեղեան
ԻՄ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔԸ 42

Էդիկ Դանիէլեան
ՀԱՅՐԵՆԻ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ 43

Պետրոս Յովհաննիսեան
ԱՂԲԻՒՐ ՍԻՐՈՅ 45

Անիկ Իսահակեան
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ 46

Դաւիթ Սարգսեան
ՀՊԱՐՏ ՀԱՅԸ 47

Արմինէ Սարգսեան
ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՄԸ 49

Լուսինէ Ամիրջանեան
ՄԵՐ ՍՐԲԱԶԱՆԸ 50

Յասմիկ Մաշինեան
ՆՐԱ ՄԷՋ ՀԱՄԱՏԵՂՒՈՒՄ ԷՐ ԱՆՀԱՄԱՏԵՂԵԼԻՆ. ՇՌԱՅԼ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ 52

Մուրադ Հասրաթեան
ՀԱՅ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ 53

Սօս Սիսակեան
* * * 55

Վերժինէ Սվազլեան
ԱՌԱՔԵԼԱԳՈՐԾ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ 56

Scanned with CamScanner

Արմէն Հախնազարեան
ԽՕՍՔ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻՆ 57

Վանիկ Սանթրեան
ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԽՕՍՔ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻՆ 59

Յարութիւն Յարութիւնեան
ՍՐԲԱԶԱՆԸ 60

Արթուր Բախտամեան
ՍՐԲԱԶԱՆԸ ՄԻԱՅՆ ԱՆՑԵԱԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՉԷ,
ԱՅԼ ՈՒՂԵՐՁ Է ՆԵՐԿԱՆԵՐԻՆ 62

Կարէն Մաթեւոսեան
ԼԻՆԵԼ ԵՐԱԽՏԱԳԷՏ 63

Գեղամ Կիրակոսեան
ՄԵԾ ՀՄԱՅՔԻ ՏԷՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐԸ 64

Սերգէյ Յարութիւնեան
ՀԱՅ ԱԶԳԻ ՎԵՐԱԾՆՆԴԻ ՆՈՒԻՐԵԱԼԸ ՉԿԱՅ 68

Կարինէ Սամուէլեան
ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ 69

Մ. Խաչատրեան
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՍՐԲԱԶԱՆԸ 73

Գրիգոր Ջանիկեան
ՀԱՅԻՆ ՀԱՅ ԴԱՐՁՆԵԼՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ 75

Հայկանուշ Մեսրոպեան
ՆՐԱ ՎԵՐՋԱԼՈՅՍԻ ՄԷՋ ԱՆՄԱՀՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ԿԵԱՆՔ ԿԱՅ 76

Ֆլորա Կարաղեան
«Ո՞ՒՐ ԵՍ, ՍՐԲԱԶԱՆ» 81

Լիլիթ Գալստեան
ԱՅՆՊԷՍ ԱՊՐԵԼ, ՈՐ ԱՐԱՐՔՆԵՐԸ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԱՐԺԷՔ ՈՒՆԵՆԱՆ 84

Արմէն Կարապետեան
ՆԱ ԾՆՈՒԵՑ ԻՐ ԱԶԳԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԻՑ 85

ՄԵՍՐՈՊ ԱՇՃԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ 86

Յովհաննէս Երանեան
ՆԱ ԵԿԵՂԵՑԻ ԷՐ 87

«Երկիր» շաբաթաթերթի խմբագրութիւն
ՀԱՅՐԻԿԸ ՄԵՐ ԿՈՂՔԻՆ 89

Ռոմէն Կոզմոյեան
ՈՐՊԷՍ ՊԱՐՏԱՏԷՐ ՄԵԿՆԵՑԻՔ, ՍՐԲԱԶԱ՛Ն 90

Վահան Մաղալեան
ԵՐԵՔ ՕՐ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ՀԵՏ ԿԱՄ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ ՋԱՒԱԽՔ 91

Լիանա Խլոյեան
ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՋԱՒԱԽՔ 97

Մուշեղ Գալստեան
ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ՀԱՅՈՐԴԻՆ 99

Սերգէյ Գալոյեան
Ի ԼՈՅՍ ՅԱՆԳԵԱՒ. ՉԿԱՅ ԱՅԼԵՒՍ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԸ 103

Վարդգէս Մարտիրոսեան
ՆԱ ՈՐ ԴԱՐՈՒՄ ԷԼ ԱՊՐԵՐ, ԻՐ ՎԱՐՔՈՎ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԻՏԻ
ԿՈՉՈՒԷՐ... ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՇՃԵԱՆ 103

Սօս Սարգսեան
ՍՓԻՒՌՔԻ ԱՆԳԻՆ ՆՈՒԷՐԸ 105

Յակոբ Յակոբեան
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ 106

Արա Շիրազ
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ԷՐ ՄԵԾԱՏԱՌՈՎ 110

Յարութիւն Թօփիկեան
ԱՆՍԱՀՄԱՆ ՍԷՐ ՈՒ ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՒԱՏՈՎ ԺՊԻՏ ՈՒ
ՆԵՐՈՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԵՍՐՈՊ ԱՇՃԵԱՆ 111

Լորէնց Առուշանեան
ԱՊՐԵՑ ԻՐՕՔ ՍՐԲԻ ԿԵԱՆՔՈՎ 113

Սամուէլ Պետրոսեան
ՄԱՔՐՈՒՄ ԷՐ ԻՄԱՍՏԱՒՈՐՈՒՄ ԷՐ ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ 114

Զաւէն Սարգսեան
ԷԼ ՉԵՆՔ ԼՍԵԼՈՒ ՆՐԱ ՓԱՓՈՒԿ ՁԱՅՆԸ 114

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ
ՌԻՉԱՐՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔԸ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ 115

«ԵՐԿԻՐ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆ ԳԵՂԱՄ
ԳԵՒՈՆԵԱՆԻ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ 116

Միհրան Քիւրտօղլեան
ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԸ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆԴԱՆԸ 121

Շահանդուխտ
Ո՞Վ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՄԵՍՐՈՊ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ 127

Արա Արծրունի
ՍԱՐԿԱՒԱԳԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ԳՈՐԾԸ 128

Հրանդ Մարգարեան
ՍՐԲԱԶԱՆ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ 130

Լեւոն Գ. Մինասեան
ԱՆԽՈՆՋ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ 136

Շահպան (Խաչիկ Իշխանեան)
ԵՐԹԱՍ ԲԱՐՈՎ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՅՐ 137

Scanned with CamScanner

Արօ Պօղիկեան
ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՉՈՒՆԷԻՐ ... 139

ԾԱՂԿԵՑՆՈՂԸ ... 140

Վաչէ Բրուտեան
ՍՔԵՄԱՒՈՐ ՊԱՀԱԿԸ ... 142

Նորայր Պախլաւունի
ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐ ՈՒԽՏԱՒՈՐԸ ... 142

Տիգրան Ճինպաշեան
Ի ՅՈՒՇ ՄԵՍՐՈՊ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ... 144

Հռիփսիմէ Աչճեան
ՅՈՒՇԵՐ ՄԵՍՐՈՊ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՄԱՆԿՈՒԹԵՆԷՆ ... 145

Ս. Ա
ՄԵՍՐՈՊ ԱՆԿՐԿՆԵԼԻ ՍՐԲԱԶԱՆԸ ... 150

Վարդան Մատթէոսեան
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ... 151

Հրայր Բազէ Խաչերեան
ԽՕՍՔ ԵՐԱԽՏԻՔԻ ... 156

Անուշ Թրուանց-Արեան
ՄԻ ՊՈՒՏ ԿԱՐՄԻՐ՝ ՄԵՐ ՍՐՏԵՐՈՒՄ ... 156

Սագօ Արեան
ՔԻՉ ՄԸ ԵՒՍ ՈՐԲԱՑԱՆՔ ... 157

Նայիրի Մկրտիչեան
ՃՐԱԳԴ ՎԱՌ ՊԻՏԻ ՄՆԱՅ ... 160

ԱՐԵՒԻԿ ԳԱԲՐԻԵԼԵԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ ԽՕՍՔԸ՝ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՁԵՌՆԱՐԿԻ ԱՌԻԹՈՎ ... 161

ՌՈՒԹԱ ՈՐԲԵՐԵԱՆԻ ԽՕՍՔԸ՝ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՁԵՌՆԱՐԿԻ ԱՌԻԹՈՎ ... 163

Կարինէ Քոչարեան եւ Արա Մանուկեան
ՄԵՍՐՈՊ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ... 169

Հենրիկ Բուղաղեան, Անասիկ Բուղաղեան
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ ... 170

Գագիկ Յարութիւնեան
ՆԱ ԿԱՐԳՈՒԱԾ ԷՐ ԱՍՏԾՈՅ ԿՈՂՄԻՑ ... 172

Րաֆֆի Յովհաննիսեան
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՀԱՅ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԷՐ,
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼ ... 174

Հրանուշ Յակոբեան
ՄԵԾ ՀԱՅԸ ... 175

Յարութիւն Միքայէլեան
ՄԵԾ ՄՈՒՂՆԵՑԻՆ ... 176

Կարէն Սաֆարեան
ՅՈՒՇԱԳԻՐ «ԲԱՐԵՒԱԳՐԻ» ՓՈԽԱՐԷՆ ... 177

Խորէն Ծանեան
ՆԱ ՆՄԱՆ ԷՐ ԱՐԵՒԻ ... 179

Արտակ Սարգսեան
*** ... 180

Վասիլի Պլեխանով
*** ... 180

Շուրա Գէորգեան
*** ... 181

Սուզաննա Մաշկովիչ
*** ... 181

Վահան Ֆռնազեան
*** ... 181

Դմիտրի Զուեւ
*** ... 182

Լուսինէ եւ Արթուր Զուլհակեաններ
*** ... 183

Աննա Քալաշեան
ԼՈՅՍ ... 184

Բ. ՍՐԲԱԶԱՆԸ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑՆԵՐՈՒՄ ... 185

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ
ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿԻ ՏՆՕՐԷՆ ԴՈԿՏ. ԱՇՈՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ ՀԵՏ ... 185

ՄԵՆՔ ՊԷՏՔ Է ԴԱՌՆԱՆՔ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԶԳԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՈՒՆԵՑՈՂ ԱԶԳ *«ԱԶԴԱԿ»ԻՆ Կ'ԸՍԷ ԴՈԿՏ. ԱՇՈՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ* ... 193

ՄԵՆՔ ՀԶՕՐ ԵՆՔ ԱՄԷՆ ԻՆՉՈՎ, ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԶՕՐ ԴԱՇՏՈՎ, ՄԵՐ
ՏԱՐԱԲՆՈՅԹ ԷՈՒԹԵԱՄԲ ... 195

Գ. ԳԱԱ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆԻՑ ... 197

Դ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ԽՈՀԵՐԻՑ ... 203

ԱԶԳ ... 203

ԵԿԵՂԵՑԻ ... 212

ԾՆՈՂՆԵՐ ... 224

ՄՇԱԿՈՅԹ ... 226

Ե. ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ, ՎԱԽՃԱՆԸ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ... 230

ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ ... 230

Արեւիկ Գաբրիէլեան
ԺՊԻՏԸ ԾԱԳՈՒՄ ԷՐ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՀՈԳՈՒՄ ՈՒ ՅԵՏՈՅ ԿԱՄԱՑ ԿԱՄԱՑ
ՃԱՌԱԳՈՒՄ ԴԷՄՔԻՆ ... 235

Scanned with CamScanner

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ «ԷՐԵԲՈՒՆԻ ԵՐԵՒԱՆ» ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԻ ՀԱՄԱՐ 236

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԱՐԵԼԻ ԷՐ ԱՅՍ ԿԵԱՆՔԻՑ ՀԵՌԱՆԱԼ ՄԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻՒ ՈՐԻ
ԿԱՐԻՔԸ ԱՅԴՔԱՆ ՈՒՆԷԻՆ Ե՛Ւ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ Ե՛Ւ ՍՓԻՒՌՔ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ 240

ՏԷՐ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՇՃԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ
«ԱՐՁԱԳԱՆԳ» ՀԵՌՈՒՍՏԱԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՄԲԱԳԻՐ ԿԱՐԻՆԷ ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ՀԵՏ 240

ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆԸ,
ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹԱՂՈՒՄԸ 244

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՀՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ ՊՈԱԿ 245

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՆԹԻԼԻԱՍ–ԼԻԲԱՆԱՆ 246

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ 246

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ
ԳԱՂՈՒԹԸ ԱՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼ ՇՈՒՔՈՎ ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱԺԵՇՏ ՏՈՒԻՆ
ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻՆ 247

Զ. ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄՆԵՐ 250

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՏՈՒՐՔ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ 254

Սահականուշ Սահակեան
ՎԵՐՅՈՒՇԻ ՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԿՈՒ ՕՐ 255

Հայրենիք Շաբաթաթերթ
ԳՐԱԿԱՆ ԳՈՀԱՐՆԵՐ՝ 25ՐԴ ՏԱՐԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ԱՇՃԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ 257

Թղթակից
ՅՈՒՇ ԵՐԵԿՈՅ՝ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ 258

Սարգիս Մաճառեան
ԻՐ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՅՈՒՇԱՀԱՆԴԷՍՈՎ ՄԸ
ՀՈԳԵԼՈՅՍ ԱՇՃԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ ՄԵԶԻ 263

Մ. Շ.
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆ 264

Սվետլանա Խանումեան
ՄԻ ԱՆՄԱՐ ԿԱՆԹԵՂ 265

Սուսաննա Մարգարեան
ՆՐԱ ՅԻՇԱՏԱԿՆ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՂԻՑԻ 268

Է. ՆԱՄԱԿԱՆԻ 269

ՄԵՐ ԴԺՈՒԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄԵԾ ՀԱՅԸ

Հրատարակչության տնօրէն՝ ԷՄԻՆ ՄԿՐՏՉԵԱՆ
Գեղ. խմբագիր՝ ԱՐԱ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ
Համակարգչային ձեւաւորումը՝ ԳՈՀԱՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ

Scanned with CamScanner